

ἀπέλαυνον ἵκανης τιμῆς ὥστε νὰ γίνωνται δῷρα ἔξια αὐτο-
κρατείρας. Δὲν δύναται τις νὰ πιστεύῃ ὅτι ἡ κλίνη τοῦ Χρι-
στοῦ παρηκολούθησε τὰς ὑδρίας εἰς Κωνσταντινούπολην καὶ
ἔτεθη ἵσως ὑπὸ τοῦ Ἡρακλείου ἐν τινὶ εὔκτηριῳ τῆς πρωτευ-
ούσης. "Οτε ἡ καταγῆ τοῦ 1204 ἐνέσκηψεν εἰς τὸ Βυζάντιον,
εἰς τῶν νικητῶν, ἵσως δὲ "Οθωρ Δελαφρόσης πρώτος δοὺξ τῶν
Ἀθηνῶν, ἢ δὲ Guy Pallavicini πρώτος μαρκήσιος τῆς Βο-
δονίτικης, πάντως μέγας τις ἄρχων νοσφισθεὶς τὸ λείψανον
μετήνεγκεν εἰς τὰς νέας αὐτοῦ ἐπικρατείας. Βεβαίως δὲν εἶνε
τοῦτο ἀλλ' ἡ ὑπόθεσις, ἡς πάντοτε ἐλλείπει ἡ ἀπόδειξις ἀλλ',
ὡς φαίνεται, ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἴσταται ἐν μεῖζον σχέσει πρὸς
τὰ γεγονότα, ὡς τὴν βεβαιότητα ἀπεδείξαμεν.

"Επειτα δί' οίουδήποτε τρόπου καὶ ἀνὴρθεν εἰς Ἐλάτειαν
διήθος, εἴτε ἐλθὼν διὰ τοῦ Βυζαντίου, εἴτε μετακομισθεὶς ἀπ'
εὐθείας ἀπὸ τῆς Παλαιστίνης εἰς τὴν Ελλάδα, ὁ ἀπὸ Κανᾶ
λίθος ἔχει αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν μοναδικὴν ἔξιαν Ἡ ἀρχαιότης
αὐτοῦ βεβαιουμένη ὑπὸ τῆς μαρτυρίας τοῦ Ἀρτωρίου, τὰ
περίεργα συναξάρια, ὡς ὑπῆρξεν ἀντικείμενον, αἱ περιοδεῖαι
τέλος αὐτοῦ διὰ μέσου τῆς Χριστιανικῆς Ἀνατολῆς, ἀπονέ-
μουσιν αὐτῷ σπουδαίαν θέσιν μεταξὺ τῶν ιερῶν μνημείων τοῦ
μεσαιωνικοῦ.

"Ἐλπίζουμεν ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις¹⁾ θὰ φροντίσῃ ὅπως
διασώσῃ ἀπὸ τοῦ ὀλέθρου μνημείον οὕτω σεβαστόν, καὶ κα-
ταθέσῃ εἰς μέρος ἔξιαν αὐτοῦ τὸ ὑπὸ τοῦ K. Paris ἀνευρεθὲν
λείψανον. (*)

1) Σ. M. Πάσον δίκαιον ἔχει δὲ Κύριος Diehl ἐφιστῶν τὴν προσοχὴν
τῆς Ἑλλ. Κυβερνήσεως εἰς τὴν διάσωσιν τοιούτου ιεροῦ μνημείου, ἀπο-
δεικνύει ἡ καταφρόνησις μεθ' ἣς ἔγραψαν κατ' αὐτοῦ τινὲς τῶν παρ' ἡμῖν
(Ἐν τῷ Αἰών. ἀρ. 4791) ἐπιλαχθόμενοι ὅτι ἐν τῇ πεπολιτισμένῃ Εὐ-
ρώπῃ, οἱ ἄνθρωποι σκέπτονται πολὺ διαφόρως περὶ ἀντικείμενων, ἀ-
τινα παρέστησαν μάρτυρες τῶν πράξεων ἢ τῶν λόγων προσώπων ἔξό-
χων καὶ σεβαστῶν. Πάσος δὲ πρέπει τις νὰ σκέπτηται καὶ νὰ ὀμιλῇ
καὶ νὰ γράψῃ περὶ πραγμάτων ἀναφερομένων εἰς τὴν θρησκείαν, οἰαν-
δήποτε καὶ ἀνὴρ οὐρανούς ἀλλὰν σοφωτάτων παραπτηρίσεων, λέγει (σελ. 75)
ὅτι εἰναι «χλεύη νὰ ἀξιοῖ τις ὅτι τέθενται τὴν ἐλευθερίαν θρησκείας τι-
νός, διὰν ἐργάζονται νὰ ἀφιερέσθη ἀναφανδὸν ὀλίγον κατ' ὀλίγον πάντα
τὰ μέσα τῆς ὑπάρχεως τῆς», καὶ κατωτέρω, (σελ. 76) «Ο γινώσκων
τὴν ἱστορίαν, ἐπίσταται ὅτι αἱ θρησκεῖαι, καὶ ἐν τῇ ἐσχάτῃ αὐτῶν
παρακυῆ γένησονται αἰώνων ἔνως ἀποθάνωσιν. Τὰ ἔθνη, λέγει, εἴναι μᾶλ-
λον εὔθραυστα, καὶ διὰ ταῦτα ἀφρόνως προσκρούουσι πρὸς τὴν θρη-
σκείαν, αὐτὰ συνήθως ἀποθήκουσι πρῶτον». Κατόπιν τῶν ώραίων
τούτων καὶ ἀλλων διδακτικωτάτων παραπτηρίσεων τοῦ σοφοῦ ἀκαδη-
μαϊκοῦ περὶ τῶν θρησκευτικῶν πραγμάτων εἴναι περιτὸν νὰ εἴπωμεν ἡ-
μεῖς, διὰ τὸ ἐργάζονται διλειτράτων ἔργον εἰς τὸ Ἡθνος καὶ ἐνδείκνυνται
μεγίστην ὕσεβειαν πρὸς τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως, ἡτις σήμερον
ἀποτελεῖ ἐν τῶν χωριώτων ὕσθρων τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, ἔκει-
νοι, οἵτινες ὀλιγωροῦνται ἢ μᾶλλον ὕσθριζονται τὴν πίστιν τῶν ἀλλων
ἐπιζητοῦσι πάντοτε ἀφρομήν, νὰ καταχειλῶσι καὶ γλεύκωσι θρησκείαν,
ἀπὸ δισχιλίων ἐτῶν τρέφουσαν τὸν πεπολιτισμένον κόσμον καὶ συντελοῦ-
σαν εἰς τὴν πρόοδον καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀνθρωπότητος.

(*) (Μετεγράσθη ἐκ τοῦ γαλλικοῦ πρωτοτύπου, ὅπερ κα-
τεχωρίσθη ἐν τῷ Bulletin de la Correspondence helléni-
que neuvième année Jenvier 1885).

ΑΠΟΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΕΙΣ ΧΙΟΝ

(Συνέχ. Ἄει προηγούμ. φύλλον).

"Ἐπανελθὼν ἔφιππος τῷ πρωὶ ἐκ τοῦ μονυδρίου, ἀνεπαύ-
θην μέχρι μεσημέριας μικρὸν μετὰ ταῦτα μετὰ τῶν φίλων
μου ἐτράπημεν, διὰ τῶν ἀγρῶν, πρὸς τὰ ἀνάντη ὅρη, ὡς εἰς
τὸ ὕψιστον ἐν μιᾷ ὥρᾳ ἀνέβημεν. Τὴν κορυφὴν ἔκεινην κα-
τέχει ναΐδιον τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ, μετρίου λόγου ἔξιν, ἀπό
γε τῆς προσόψεως. 'Ἄλλ' ἡ πέριξ θέα, ὁ ἀπέραντος ἔκεινος
δοῖζων μυριάκις ὡραιότερος εἴναι ὡν ἄχρι τοῦδε εἰδον, μυριά-
κις λαμπρότερος, μυριάκις ἐπαγωγότερος. 'Ἐκ τοῦ ὄψους ἔκει-
νου καὶ αὐτὸς ὁ λιμὴν τῆς χώρας διεκρίνετο, εἰ καὶ ἀπέχει
δύο ὥρας τῆς Καλλιμασίας. Αἱ Οἰνούσαι, ἡ Ιερὰ Ιονία, ἡ Σά-
μος, ἡ Ἰκαρία, τὸ ἄπειρον καὶ μειδιῶν πέλαγος, πᾶσα ἡ πρὸς
βορρᾶν καταπράσινος Χίος καταθέλγουσι τὸν θεατὴν καὶ εἰς
ἔκστασιν βυθίζουσιν αὐτόν. Σπάνιαι εἴναι αἱ τοιαῦται τοποθε-
σίαι εἰδον δὲ καὶ ἀλλαχοῦ τοιαῦτας κορυφές, κοσμουμένας
ὑπὸ ναΐδιον τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ ἀλλ' οὐδὲ συγκρίνονται πρὸς
τὴν ἐνταῦθα. Μυρία δένδρα, ποικίλων εἰδῶν, ὑψίκομα καὶ ἀ-
ειθαλῆ, ὡς ἀτελεύτητος τάπης ὑπὸ τὰ δύματά σου ἀπλούν-
ται μέχρι τῆς ἄκρας τῆς νήσου, κάκειθεν ἔρχεται ἡ κυανὴ τοῦ
πελάγους ζώνη, ὡς καλλιτεχνικὸν πλαίσιον τὴν ὅλην εἰκόνα
περιβάλλοντα. Οἱ πρόγονοι ήμῶν ἐπὶ τοιούτων κορυφῶν θύρουν
τοὺς ναοὺς τοῦ Απόλλωνος ἡλίου, καὶ οἱ Χριστιανοὶ ήμῶν πα-
τέρες, τὴν ἀλληγορίαν ἐνσεσαρκωμένην εύροντες ἐν τῷ ιου-
δαϊκῷ διωνύμῳ προφήτη, διέσωσαν τὴν παράδοσιν, ἐτήρησαν
τὸ ἔθιμον καὶ ἐπιόρεων ύψηλῶν κτίζουσι τοὺς ναοὺς τοῦ πυρίνῳ
ἄρματι εἰς οὐρανοὺς ἀναληφθέντος... Τὰ πράγματα μένουσι
τὰ αὐτά, τὰ ὄντα μάτα μόνον, οἱ καιροὶ καὶ ἡ τύχη ήμῶν ἡλ-
λαζαν... 'Απούσης τῆς ἐπὶ τριακονταετίαν κλειδούχου τοῦ
μοναχίδιου μοναχῆς, οὐδαμῶς²⁾ εἰσήλθομεν εἰς τὸ ναΐδιον, δύοντος
δὲ τοῦ ἡλίου, κατηρχόμεθα ὑπὸ χρυσοῦν καὶ ροδόχρουν οὐρα-
νὸν τὴν εἰς τὸ Νεοχώριον ἔγουσαν συνηρεφῆ δόδον. 'Ἐκ τῆς κο-
ρυφῆς τὸ χωρίον τοῦτο ἐφάνετο ὡς ἔν καὶ μόνον μέγαρον, ἐν
μεγάλῳ καὶ διπλῷ κήπῳ.... 'Ἐπὶ τῇ πανηγύρει τῆς Πεν-
τηκοστῆς καὶ Ἀγίας Τριάδος, εὐσεβῇ πλήθη πανταχόθεν τῆς
Χίου ἐπέρρευσαν καὶ ἡδη συνωστίζονται ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ
αὐτοῦ ναοῦ τῆς Ἀγίας Τριάδος. 'Απερίγραπτος ἡτο ὁ ἀλα-
κητὸς τῶν πανηγυρίζοντων ἄνδρες, γυναῖκες, νέοι, γέροντες,
παιδεῖς, ἐπὶ ὅνων, ἡμιόνων καὶ ἡππων ὄχούμενοι, ἐπλήρουν ἀ-
περάντους ἀγροὺς καταφύτους, καὶ οἱ μὲν τῇδε κάκεισε πε-
ριεσθοῦντο, οἱ δὲ τόπον ἔξέλεγον, χάριν ἀναπαύσεως ἢ συμ-
ποσίου τινός, οἱ δὲ ἔπινον, οἱ δὲ ἐτραγώδουν, οἱ δὲ ἐκραγαζοῦν,
οἱ δὲ ἐγέλων. Τπηρήχον καὶ οἱ μεθύσαντες, ὡς ἐσχατον ἀποτέ-
λεσμα πάσης πανηγύρεως.... Μεγίστη περὶ πάντων μὲν νὰ εἰσέλθω εἰς τὸν ναόν
ἀλλὰ τὸ πλῆθος ἡτο ἔμετρον.... 'Ενεθυμήθην τὴν Κύζικον

καὶ περέβαλον τὰ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Φανερωμένης (23 Αὐγούστου) αὐτόθι γινόμενα ἔκρυθμα πρὸς τὰ ἐνταῦθα. Ἡ δι-
αφορά μοὶ ἐφάνη ἵκανή· ὁ χαρακτὴρ πάσης πανηγύρεως εἶνε
μὲν ὁ αὐτός, ἀλλ' ἡ θυμηδία καὶ φαιδρότης τροπολογεῖται ὑπὸ^{τοῦ} τοῦ τόπου καὶ τῆς φυσικῆς τοποθεσίας. Ἐκεῖ μὲν ξηραὶ καὶ
ψιλαὶ κορυφαῖ, πενία πολλὴ καὶ δεσπόζουσα τῶν πνευμάτων
ἱδέα ἡ ὑπὸ τῆς εἰκόνος τῆς Θεοτόκου καὶ τῶν ἀγιασμῶν θαυ-
ματουργία, πᾶσαν τὴν προσοχὴν τῶν πανηγυρίζοντων ἐφελ-
κομένη· ἐνταῦθα ὅμως χαρά ἀνεπίσχετος, φύσις λαμπρά, χα-
ρακτὴρ τῶν ἀνθρώπων ὑπερβαλλόντων ἐντάξιες, πλοῦτος,
πολυτελῆ ἀδέσματα, εὐθυμία, χοροί, αὐτὸς τέλος ὁ Βάκχος,
ἀοράτως τερπόμενος ἐπὶ ταῖς πρὸς αὐτὸν θυσίαις τῶν νεωτέ-
ρων Ιώνων. . . . Ὁμοίας πανηγύρεις ἔχει καὶ ἡ Καλλιμασία
δύο, τῇ 15 Αὐγούστου καὶ ἐν τῇ ἑορτῇ τοῦ Ἀγίου Αιμολια-
νοῦ (17 Αὐγούστου), δὲ παραπλήσια συμβαίνουσιν, ὡς ἐπλη-
ροφορήθην.

Ἐν τοσούτῳ αἱ γιγάντιαι τῶν λόφων σκιαὶ ἐκάλυπτον ἥδη
τὴν πολικήνητον κοιλαδὰ καὶ τοὺς πανηγυριστάς, ἡμεῖς δ'
εἰσήλθομεν εἰς τὸ χωρίον αὐτό, ὅπερ μετ' οὐ πολὺ κατελίπο-
μεν. Ὑπὸ εὐώδους αὔρας περιπνεόμενοι ἀφινόμεθα εἰς τὰ ἴδια
διὰ τῶν σχινοχύτων ἀγρῶν. . . .

Ἄλλ' ὅμως τὴν σελίδα ταύτην δέον νὰ συμπληρώσωμεν
διὰ τῶν ἐπομένων. Τὰ μαστιχόχωρα, ἐπὶ ποινῇ ἀφορισμού,
κωλύονται τῆς διαδόσεως καὶ μεταφυτεύσεως τῶν σχίνων εἰς
ἄλλα χωρία, ἵνα μὴ ποτε ἀπολέσωσι τὰ ἴδια κέρδη. Διὸ καὶ
τὸ ἐγγυτάτω τῆς Καλλιμασίας Νεοχώριον στρεῖται σχι-
νοφυτείας, διότι, μὴ ὃν ἀνέκαθεν μαστιχόχωρον, ἀδυνατεῖ νὰ
πορισθῇ σχίνους. Καὶ ὅμως πάντα τὰ ἐγγύς τῶν μαστιχω-
χώρων χωρία κλέπτουσιν, δταν δύνανται, μικροὺς σχίνους καὶ
οὕτω ποτὲ καθ' ἀπασαν ἵσως τὴν νῆσον θὰ διαδοθῇ ἡ σχι-
νοφυτεία. Πολλοὶ ἐπιθυμοῦσι νὰ διαδώσωσι τὸ προξοδοφόρον
δένδρον πολλαχοῦ τῆς νῆσου, φοβοῦνται ὅμως τὸν ἀφορισμὸν
καὶ τὴν κατάφαν, καὶ τοι προτρέπονται τοὺς στερεουμένους
σχίνων γὰρ κλέπτωσι καὶ νὰ μεταφυτεύσωσι!! Θυμαζεὶ τις,
ἀναλογιζόμενος δτι ὁ ἀπαίδευτος ὄχλος, ἐκ φιλοκερδείας,
μετέρχεται καὶ τὰ κατ' αὐτὸν ἱερὰ καὶ ὅσια ἐπισείοντες
κατὰ τῶν πέριξ οἰκούντων τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἐπιτίμια οἱ μα-
στιχοχωρῖται, αὐτοὶ μὲν πλουτοῦσι, τὴν δὲ νῆσον στεροῦσι
μεγαλης προσόδου. Ἄλλ' οὕτω καὶ ἄλλοι, ἐπιμόνως περὶ τὸ
κλέπτειν σχίνους ἀσχολούμενοι, θὰ κατορθώσωσιν ἵσως ἐν τέ-
λει δτι ἀπαγορεύει αὐτοῖς ἡ τῶν εὐτυχῶν μαστιχοχωριτῶν
σκόπιμος θεοσέβεια.

12 Ιουνίου.

Ἀπὸ τῆς 5 τοῦ μηνὸς ἔχοι τὴς σήμερον, ὥλην ἔθδομάδα διήλ-
θομεν ἡσύχως, ἔνευ σπουδαίου τινὸς καὶ ἀξίου σημειώσεως γε-
γονότος. Περιεπατοῦμεν, ἔκολυμβῶμεν, ἐπεσκεπτόμεθα φίλους,
χθὲς δὲ παρέστημεν αὐθίς ἐν ἀγρυπνίᾳ τῆς Πλακηνδυτίσσης...
Ἀφ' ὅτου ἐπισκέπτομαι τὴν μονὴν ταύτην πολλὰ παρὰ πολ-
λῶν ἀκούω, συμφέρον δὲ νομίζω νὰ χαράξω δι' ὀλίγων ὅσα
φίλος πιστὸς ἴδια μοὶ εἶπεν, δτε ἐπεσκεψάμην αὐτὸν κατ' οἰ-

κον, ἵνα ἴδω σπανίου μεγέθους χολόπετραν, τοην φῷ, εύρεθει-
σαν κατ' αὐτὰς ἐν τοῖς σπλάγχνοις σφαγείσης δαμάλεως.

«Κηδόμενος τῆς ὑπολήψεως τῶν φίλων μου, εἴπε, συμβου-
λεύω πάντοτε αὐτοῖς νὰ μὴ φοιτῶσιν εἰς ἐκεῖνο τὸ μοναστή-
ριον, ὅπου, ἐν γνώσει καὶ τῶν ἀρμοδίων, πολλὰ ἀτοπα συμ-
βαίνουσι, κατ' ἕτος δὲ καὶ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου βλέπουσιν ἐν ἣ
δύο ἐσφεὶ ἀτυχῆ ἀνθρώπινα ὄντα. Πῶς, ἀδελφέ, ἐσώθητε τῶν
χειρῶν τῆς δῆθεν γραίας ἡγουμένης Θ; . . .»

Καὶ δι' ἵκανῶν λεπτομερειῶν, θλιβουσῶν τὴν καρδίαν παν-
τὸς χρηστοῦ ἀνθρώπου, ὁ φίλος ἀπέδειξε μοὶ δτι πᾶν ἔχοι ἢ
ἄγγελοι εἶνε αἱ οἰκοῦσαι τὰς μονὰς νεάνιδες, ἀς ἐν ἀφελείᾳ
ἔθαύμαζον ἐγώ, ὡς ἀφοσιωθείσας τῷ Θεῷ . . . Οἱ διοικοῦντες
τὰ κοινὰ ἔχουσιν ἴδια τέλη, κατὰ τὴν φράσιν τοῦ φίλου μου,
τὰ δὲ πλήθη παντάπασιν ἀμβλυωποῦσιν ἐν τῇ μωρῷ αὐτῶν
εὔσεβεις καὶ εὐπιστία. Ο φενακισμὸς οὗτος πάντως θὰ ἐκ-
λίπῃ ποτέ, διαδιδομένου τοῦ φωτὸς τῆς φιλοσοφίας καὶ τοῦ
Εὐαγγελίου ἀλλ' ἔως τότε πόσαι εἴτι δυστυχεῖς γυναικες θὰ
στερῶσι τὸ ἔθνος τῆς χρησιμότητος αὐτῶν, πόσαι δὲ μητέρες
θ' ἀφαιρῶσι τὴν πατρίδα γενναίων αὐτῆς προμάχων καὶ ὑπε-
ρασπιστῶν...

Περὶ μεσημβρίαν ἐκ πείρας ἔμαθον δτι οὐ μόνον οἱ χωρικοὶ
ἀλλὰ καὶ τὰ ζῷα ἔνειζονται, βλέποντα τὰς τόποις τού-
τοις ἀσυνήθεις εὐρωπαϊκὰς περισκελίδας (σουρέλλα κατὰ τοὺς
Χίους). Ζεῦγος βιοῶν ἡλώνιζεν ἔξωθεν τοῦ χωρίου διερχόμενος
ἡθέλει τα νὰ καθίσω ἢ νὰ σταθῶ ὅρθιος ἐπὶ τῆς Λουκάρας,
ητις ἀλλαχοῦ λέγεται δοκάνι, ὅπως διέλθω τὸ ἀλώνιον συ-
ρόμενος ὑπὸ τῶν βιοῶν. Ἄλλα μόλις ἐπάτησα ἐπὶ τῆς Λου-
κάνας καὶ ἐκλινα ὀλίγον πρὸς τὰ ἐμπρός ἵνα στηριχθῶ, τὸ
Ζεῦγος ἀρηνίασε, τὸ δὴ λεγόμενον, μὲ ἀνέτρεψε, μ' ἐλάχτισε
καὶ μεθ' ὅρμης ἔφυγε μακράν. Τῷ ὄντι μοὶ ἐφάνη ὁ οὐρανὸς
σφονδύλι. . . . Εὐτυχῶς οὐδὲν ἐπαθον· ὁ κύριος τοῦ ζεύγους ἐρ-
μηνεύων τὴν αἰτίαν, μοὶ ἐδήλωσεν δτι «τὸ σουρέλλο μου ἐ-
τρόμαξε τὰ ζᾶ!» Ὁλον τὸ χωρίον ἐλάλει τὸ ἐσπέρας περὶ^{τοῦ}
τοῦ παθήματός μου, τινὲς δὲ τῶν κακεντρεχεστέρων ἔλεγον
δτι μόνον τὰς φίλας μου καλογραίας ἐν τρομάζει τὸ σου-
ρέλλο. . . . Καὶ ἡ φράσις αὐτη ἔτι μᾶλλον δικαιοῖ τὰς περὶ^{τοῦ}
τῶν γυναικείων μονῶν παρατηρήσεις τοῦ φίλου μου. . . . «Ο-
πως δήποτε ὅμως μακρὰν ἔλλοτε ἀπὸ τῶν ἀλωνίων.

(Ἀκολουθεῖ).

ΣΥΜΜΙΚΤΑ

Εῖς τινα πόλιν τῆς Ἀμερικῆς (πάντοτε) ὑπάρχει ἀνθρώπως
τόσον βραδυκίνητος ὡστε, δταν φθάνῃ εἰς τὸ γραφεῖον του,
εἶνε καὶ δὲς νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν οἰκίαν του, καὶ δταν πλη-